

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

נצבים (חלק יד — שיחה ג)

יוצא-לאור למחזור הראשון מלימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת נצבים-וילך, יז-כג אלול, ה'תש"פ (ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

נצבים ג

על עם ישראל, ואשר ע"כ נאמר בהם „הברכה“ (ודוקא לפני תיבת „הקללה“) כי כן יהי' (והי') בסדר המאורעות של בני' בנבואם לא"י: דהימים הראשונים יהיו ימי ברכה וטוב לבני ישראל, ולאחר זמן, כשיחטאו, יבוא עליהם היפך הטוב.

(א) סיפור העתידות בא להלן בפ' וילך⁴ (ב) הכתובים דלהלן מפורש שזהו סיפור המאורעות העתידיים לבוא לאחר בואם לא"י – לא נזכר שם מענין הברכה והטוב!

ובכלל: הסברא נותנת שקבלת הטוב בעתיד אינו דבר הבא ונאמר למפורע בדרך נבואה – והטעם: כי הרי זהו דבר התלוי בבחירתו של האדם. וכמפורש בס"פ⁵, „נתתי לפניך היום את החיים גו' ובחרת בחיים גו'“, וכן מבואר בר"פ ראה (שהתלמיד למדו כבר), „את הברכה אשר תשמעו והקללה אם לא תשמעו וגו'“. ובפ' וילך – אמר משה אח"כ: כי אנכי ידעתי את מריך גו' שעפ"ז מובנת הודאות דוקם וזנה.

ולפי"ז מבואר בנדו"ד, שאין כוונת הכתובים לספר עתידות, אלא שבאים להעיד ולהודיע שבאם לא ילכו בני' (בבחירתם) בדרכי ה' ואשר בגלל זה יבואו עליהם „הדברים“ הלא-טובים – הנה עי"ז עצמו יתעוררו לשוב

א. „והי' כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך גו' ושבת עד ה"א גו' בכל לבבך ובכל נפשך“¹.

והנה בהמשך הפרשה מובן, שה-מכוון בפסוקים הוא שבסופו של דבר ישוב כל אחד מבני' בתשובה שלימה לה: היינו שגם מי שעבר על דרכי ה' וכו', הנה עי"ז שיבואו עליו „כל הדברים האלה גו' הקללה“ יתעורר להשיב אל לבו עד שיגיע ל„ושבת עד ה' אלקיך גו'“.

אמנם לפי"ז צ"ל מש"כ „והי' כי יבואו עליך וגו' הברכה“: דהתייחס בדבר שהוא היפך הטוב, הוא גורם לשבירת הלב וכו' ומובן שזהו סיבה להתעוררות תשובה; אבל איך יתעורר בתשובה ע"י שתבוא עליו „הברכה“?² ומכיון שזה קשה גם בלימוד לפי „פשוטו של מקרא“, הרי יש בזה עוד תמי' נוספת: מדוע אין שום רמז לקושי' זו וישובה בפ' רש"י, שענינו ליישב ולבאר כל דבר הקשה והדרוש ביאור ב„פשוטו של מקרא“? וע"כ צ"ל דזה גופא הוכחה שלפי „פשוטו של מקרא“ אין מקום לקושיא זו מעיקרא.

והנה א"א לפרש את הכתובים האלו שהם דברי עתידות³, בדרך נבואה, מהמאורעות העתידיים לבוא

(1) פרשתנו ל, א-ב.

(2) וכושית הש"ך (עה"ת) והאזה"ח על אתר.

(3) וע"ד פ"י הרמב"ן כאן.

(4) לא, טז ואילך.

(5) ל, טו.

מצווה להעשירו", למה יהא חייב לתת לו גם "אפי" סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו" שזהו בגדר עשירות (ובפרט ע"פ הדיוק, "לרכוב עליו" "לרוץ לפניו" (אף שאין זה – לעבודת שדהו (פרנסתו) וכיו"ב)? נכון שזוהי דרשת חז"ל בגמרא – אבל מניין לו לרש"י לפרש ילפותא זו לפי "פשוטו של מקרא"?

אלא: נאמר בכתוב „די מחסורו“, „אשר יחסר לו“ הרי מזה גופא מובן שאם הוא דבר החסר לו, אין זה ענין של עשירות בשבילו אלא דבר הכרחי, (אף שלגבי מי שלא הורגל בדבר ה"ז בחי" עשירות) – ולכן חייבים לתת לו גם „סוס לרכוב וכו“.

מכ"ז מובן שגם לפי „פשוטו של מקרא“ מבואר הטעם למה נאמרה „הברכה“ בכתוב, כי בה וע"י מוסבר הדבר איך שרגש „הקללה“ מביא לידי תשובה שלימה עד „בכל לבבך ובכל נפשך“: כשה„קללה“ מורגשת בכל עצמה, דהיינו ע"י שקדמה „הברכה“, אז בכוחה לעורר גם התשובה בכל מעלתה ותוקפה – „בכל לבבך וגו“.

ג. אמנם לפי"ז צ"ל: כוונת הכתוב לבאר שהקב"ה יסבב הסיבות עד שכל אחד ואחד מבני"י יעשה תשובה – ולכאורה, הדגשה זו (ששלימות התשובה תלוי' בתנאי של הקדמת ה„ברכה“ לפני „הקללה“), שוללת את האפשרויות של תשובה שלימה במי ש„הקללה“ היא אצלו בלי הקדמת „הברכה“, היפך כוונת הכתוב הנ"ל,

והביאור בזה: בתחילת פ' ראה כתוב „ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל

בתשובה שלימה. אבל א"כ הדרא קושי' הנ"ל לדוכתא: מה ענינה של „הברכה“ להתעוררות תשובה, וכנ"ל?

ב. והביאור: בפרשה זו מבאר, כנ"ל דהרגש הצער מ„הקללה“ היא שתערר את החוטא לשוב בתשובה, וכפי שמסיים הכתוב – לתשובה נעלית כזו שהיא „בכל לבבך ובכל נפשך“. והשכל הפשוט מחייב, שכשם שהתשובה היא באופן נעלה ביותר, עד שחודרת תוך פנימיות לבבו ונפשו – כמ"כ מחויבת להיות גם סיבתה, הרגש הצער של „הקללה“, דהיינו שגם הרגשת הצער הוא באופן המכאיב ביותר מכפי הרגיל (ע"י „הקללה“ איזו שהיא).

ומבאר הכתוב: „כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה“ – והמובן בזה: שכל דברי (פרטי) „הקללה“ יבואו לאחד שבאו קודם לה כל פרטי „הברכה“ – ומטבע בני"א שדבר לא טוב הבא עליהם לאחר שקדמו דבר טוב אז נרגש ובולט חסרונו של הלא טוב הרבה יותר הן בכמות והן באיכות (מאילו לא קדמו הטוב). וכידוע, שעשיר שנתהפך עליו הגלגל ונעשה עני, הרי צערו גדול פי כמה ממי שהוא עני מעודו.

ונוסף ע"ז שזהו בפשטות גם „לבן חמש למקרא“, הנה מובן הוא גם בפירש"י שלפני פרשה זו:

בפ' ראה עה"פ „די מחסורו אשר יחסר לו“ פי' רש"י „די מחסרו – ואי אתה מצווה להעשירו; אשר יחסר לו – אפי' סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו“. ולכאורה, מכיון ש„אין אתה

נמצא דענין המבואר בפרשתנו ש"כּל הדברים האלה (של) הברכה (ושל) והקלה (אח"כ)" מביאים לידי תשובה שלימה, בכל לבבך ובכל נפשך"9 הרי"ז ענין השייך לכאור"א מישראל.

ד. ובענין הנ"ל אנו רואים דבר נפלא (השייך בפרט בזמן שקודם ר"ה – "יומא דדינא רבא"):

הקב"ה הבטיח לתת לכל או"א מבנ"י את "הברכה" מבלי הבט על מצבו – אלא שמוסיף שהברכה התקיים אצלו "ע"מ אשר תשמעו".

והטעם כמובן: מכיון שכאור"א מבנ"י הוא בן אברהם יצחק ויעקב, ובנ"י הם "בני מלכים"10 ויתירה מזו: "מלכים"11, הרי הם ראויים שינתן להם הכל בשלימות.

וכמבאר בב"מ"12 בענין פסיקת מזונות לפועל ישראל: "אפילו אם אתה עושה להם סעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהם שהן בני אברהם יצחק ויעקב", והרי "מה שמצוה לישראל לעשות הוא עושה"13.

ובודאי יקיים כאור"א אח"כ את התנאי

מצות ה' וגו'". ומפרש רש"י: אשר תשמעו, על מנת אשר תשמעו". שבפשטות כוונתו לתרץ מה שאמר הכתוב, "אשר תשמעו" – שה"ז תנאי והול"ל, "אם תשמעו" (כמ"ש להלן – "אם לא תשמעו"), כי ה"ז תלוי בבחירת האדם. ובכ"ז פירש"י ע"מ (ולא אם) – דמהאי טעמא גופא ששינה הכתוב מרישא (אשר) לסיפא (אם) ההכרח לומר שאין פירושו של "אשר תשמעו" כמובנו של "אם"17 (תשמעו)8.

וההפרש בין "ע"מ" ל"אם" הוא בפשטות: הלשון "אם" פירושה: תנאי המחייב את קיומו קודם לדבר הניתן על ידו – אם יקיים את הענין הדרוש ואיך יותן לו שכרו (הברכה). ואמנם כן הוא בנדוד"ד בנוגע להיפך הברכה: ש"אם לא תשמעו אל מצות ה"א וגו'"18 (ולאחר זה) תבוא הקלה. "ע"מ" פירושו שהדבר ניתן מיד, אלא שנתניה זו היא ע"מ – בתנאי שיעשה דבר פלוני, וכן הוא בנדוד"ד בענין הברכה: הקב"ה נותן לבנ"י "הברכה", וכדי שתתקיים אצלם ברכה זו בא התנאי "אשר תשמעו".

לפי"ז נמצא דאין לך אדם מישראל שלא קיבל את הברכה; דגם מי שחטא ופגם ועבר את הדרך ונענש ע"ז לאחרי שחטא בדבר שהוא היפך הברכה, הרי בכ"ז היתה "הברכה" בתחילה, אלא שלא"כ כשלא קיים את התנאי (לשמור את התומ"צ) בא היפך הברכה.

(7) וכפ"י רש"י.

(8) אף שיש מקומות שפירושו כך, כפירש"י

ויחי מה, ו – (וכפ"י הש"ח).

(9) וב"ינה של תורה" שבפירש"י י"ל דהא דאינו מוסיף, "בכל מאדך" כב, ואהבת את ה"א" – אף שכוונתו לומר שייגיע לדרגא הכי עליונה בתשובה – כי כל תנועת התשובה היא: יציאה מהגבלותיו, כל ענינה הוא בבחי' "בכל מאדך"; ובא הכתוב להוסיף שתחזור תוך כוחותיו הפנימיים, "בכל לבבך ובכל נפשך".

(10) שבת סז, א. וש"נ. זח"א כז, ב.

(11) ברכות ט, ב. הקדמת תקו"ז (א, ב). וראה

שבת (נט, ב).

(12) פג, א.

(13) שמור" פ"ל, ט.

באופן של יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, ומבואר באגה"ת¹⁵ ששבת אותיות תשב, ועבודתו היא בחי' תשו"ע שהיא בשמחה רבה¹⁶.

(משיחת ש"פ נצו"י תשל"ב)

„אשר תשמעו אל מצות ה'א". ותתקיים אצלו „הברכה" בקביעות – ותשובתו תהי' לא על חטאים וכו', כ"א בבחי' „והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"¹⁴, בחי' תשו"ע – ובשמחה ובטוב לבב.

ובפרט בקביעות דשנה זו שהיא

(15) פ"י.

(16) אגה"ת פי"א.

(14) לקו"ת ר"פ האזינו.

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2020

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com